

„Kryzys sierpniowy”. Kronika wydarzeń 15.08.1980 – 30.08.1980 r., Szczecin 1980 r.

15.08.1980 r.

(piątek)

godz. 7.00

W Bazie Oddziału Nr 2 Przedsiębiorstwa Transportowo-Sprzętowego Budownictwa „Transbud” zatrudniającej 300 osób nie przystąpiło do pracy 67 kierowców.

Zgłosili oni następujące postulaty:

- wprowadzenie dla pracowników wszystkich wolnych sobót,
- podwyższenie stawek akordowych dla kierowców o 30%,
- skrócenie dla kierowców wieku emerytalnego,
- zrównanie dodatków rodzinnych do poziomu wojska i milicji,
- wprowadzenie wypłaty nagród jubileuszowych,
- ograniczenie pracy kierowców do 8 godzin,
- poprawę zaopatrzenia w ogumienie i części zamienne.

Po zapewnieniu, że Zjednoczenie w dniu 16.08. 1980 r. poinformuje o podjętych działaniach, o godz. 10.55 wszyscy kierowcy podjęli pracę.

godz. 14.00

Z Lublina, Gorzowa, Gdańska napływają do woj. szczecińskiego informacje, że 19.08.1980 r. planowany jest powszechny strajk transportowców.

godz. 19.30

16.08.1981 r.

(sobota)

godz. 7.00

Przed kamerami Polskiej Telewizji wystąpił premier Edward Babiuch.

W zakładach pracy woj. Szczecińskiego dużo mówi się o możliwości rozszerzenia się strajku z Gdańska na cały kraj, o konieczności zwołania Plenum KC PZPR, względnie posiedzenia Rady Ministrów w celu zajęcia oficjalnego stanowiska w sprawie kryzysu gdańskiego.

17.08. 1980 r.

(niedziela)

W województwie panuje spokój. Nadal mówi się o konieczności szybkiego rozwiązania kryzysu gdańskiego.

18.08.1980 r.

(poniedziałek)

godz. 7.00

Przerwała pracę załoga Stoczni Remontowej „Parnica”. Załoga solidaryzuje się z Gdańskiem. Wybrano 13 osobowy komitet strajkowy. Zgłoszono 18 postulatów identycznych, jak w Gdańsku.

godz. 10.30

W Stoczni Szczecińskiej im. A. Warskiego część wydziałów przerwała pracę (W-3, W-4). Przed bramą zgromadziło się kilka tysięcy pracowników. Zażądali spotkania z władzami –na spotkanie z załogą udał się I sekretarz KW PZPR tow. Janusz Brych.

Wiec trwał 1,5 godziny. Prowadził wiec I Sekretarz KW PZPR. Po wiecu załoga rozchodzi się na wydziały, gdzie wybiera delegatów na spotkanie, które planowane jest na godz. 15.00. W Stoczni odbywa się równocześnie narada z kierownikami wydziałów i sekretarzami OOP.

godz. 12.00

Przerwała pracę część załogi szczecińskiego portu – głównie nabrzeże

drobnicowe.

- godz. 15.00 W Stoczni im. A. Warskiego odbyło się spotkanie przedstawicieli załogi (3-6 osób z każdego wydziału) z I sekretarzem KW PZPR Januszem Brychem. Spotkanie prowadził dyrektor Stoczni Stanisław Ozimek. Przedstawiciele załogi podtrzymali decyzje o przerwaniu pracy.
- godz. 16.00 W KW PZPR odbyła się narada aktywu partyjno-gospodarczego z terenu miasta Szczecina. Wystąpił I sekretarz KW PZPR J. Brych informując o przerwaniu pracy w Szczecinie przez Stocznnię „Parnica”, Stocznnię im. A. Warskiego, niektóre nabrzeża szczecińskiego portu. J. Brych zwrócił się do aktywu o prezentowanie partyjnego stanowiska wobec rozwijających się wydarzeń.
- godz. 19.30 Przed kamerami Polskiej Telewizji i mikrofonami Polskiego Radia wystąpił I sekretarz KC PZPR tow. Edward Gierek.
- W godzinach wieczornych w Stoczni Szczecińskiej im. A. Warskiego wybrano Zakładowy Komitet Strajkowy. Poszczególne wydziały Stoczni składają postulaty.
- 19.08.1980 r.**
(wtorek)
- godz. 5.30 Nie podjęły pracy załogi zajezdni autobusowych WPKM w Dąbiu i przy ul. Klonowica. Generalnie wysuwane są postulaty dotyczące warunków i technicznego zabezpieczenia pracy. Tramwaje kursują.
- godz. 6.30 Przerzywa pracę Wydział konstrukcji Stalowych (około 200 osób) Huty „Szczecin”.
- godz. 7.00 Przerzywają pracę: Baza Sprzętu SPBO-2, WUTEH (500 osób), Fabryka Kontenerów „Unikon” (300 osób), FUB „Hydrom” – cały zakład, Meratronik – 500 osób, Zakład Sprzętowo- Transportowy PBKol, „Instal”, Spółdzielnia „Metalport”, 2 wydziały Stoczni „Odra”, Szczecińska Stocznia Remontowa „Gryfia”.
- W zakładach pracujących odbywają się posiedzenia egzekutyw POP (OOP). W Szczecinie strajkuje ogółem 14 zakładów.
- godz. 8.00 Przerzywa pracę Armatorski Ośrodek Remontowy PPDiUR „Gryf” i 2 wydziały Morskiej Stoczni Remontowej w Świnoujściu.
- godz. 10.00 Strajk przerwała załoga Fabryki Kontenerów „Unikon”. Postanowiono nie powoływać Komitetu Strajkowego, a zgłoszone postulaty przekazać radzie zakładowej.
- Burzliwe zebranie w Zakładach Energetycznych Szczecin – wzięło w nim udział 300 osób.
- godz. 11.00 Stanał prawie cały port, pracuje jedynie nabrzeże „Huk”.

Rozważana jest możliwość przeniesienia kierowców PKS na linie autobusowe komunikacji miejskiej. Kierowcy PKS odmówili. Blokowane są samochody PKS wjeżdżające do portu.

W SPBO-2 wybrano 15 osobowy Komitet Strajkowy. Opracowuje się postulaty. Wysuwane są żądania wolnych związków zawodowych, ograniczenia cenzury, nadawania w telewizji mszy św.

godz. 12.00

Komitet Strajkowy WPKM konsultuje się ze Stoczną im. A. Warskiego. Trwają rozmowy z załogi z dyrekcja przedsiębiorstwa. Od strajkujących kierowców odcinają się pracownicy warsztatów.

Komitet Strajkowy Stoczni im. A. Warskiego wysła emisariuszy do szczecińskich zakładów, którzy nawołują do strajku powszechnego. Załogi „Selfy” i „Polmo” nie wpuszczają przedstawicieli stoczni do swych zakładów.

Komitet Strajkowy SSR „Gryfia” nawiązuje kontakty z Komitetem Strajkowym Stoczni im. Warskiego.

Również inne załogi strajkujące (WUTEH, SPBO-2, Port) nawiązują kontakt ze Stoczną im. Warskiego.

[...]

godz. 13.00

Trwają zebrania partyjne w pracujących zakładach. Załogi ZPO „Dana” i „Odra” apelują o spokój i rozwagę.

Wiele zakładów organizuje własny transport do przewozu pracowników.

godz. 14.00

I Sekretarz KW PZPR J. Brych przekazuje Komitetowi Strajkowemu Stoczni im. A. Warskiego następujące oświadczenie: „Władze wojewódzkie są gotowe do rozmów i rzeczowego rozpatrzenia postulatów pod warunkiem przerwania strajku i rozpoczęcia pracy”.

W Stoczni im. A. Warskiego ukonstytuował się Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, do którego weszli przedstawiciele wydziałów Stoczni oraz przedstawiciele 20 strajkujących zakładów miasta Szczecina.

Wybrano 3 osobowe kierownictwo:

- przewodniczący – Marian Jurczyk
- wiceprzewodniczący – Kazimierz Fischbein
- wiceprzewodniczący – Marian Juszcuk.

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w imieniu strajkujących załóg opracowuje postulaty.

Załoga Armatorskiego Ośrodka Remontowego PPDiUR „Gryf” opuściła zakład.

Podejmuje strajk załoga Morskiej Stoczni Jachtowej (za strajkiem 167 osób, 68 przeciw, 6 wstrzymujących).

Powołano w ZCh Police Komitet Strajkowy. Zakłady pracują.

Delegacja Komitetu Strajkowego wyjeżdża na konsultacje do Stoczni im. A. Warskiego.

W szeregu gminach (Dobra Nowogardzka, Goleniów, Nowogard, Pyrzyce, Chojna, Łobez) na zebraniach POP na wsiach i zebraniach POP w PGR rolnicy potępiają strajkujących [...].

godz. 15.00-16.00

Powszechny wykup w Szczecinie chleba, maki, kaszy, cukru i innych artykułów żywnościowych.

[...]

W odpowiedzi na przekazane przez I sekretarza KW PZPR oświadczenie adresowane do Zakładowego Komitetu Strajkowego Stoczni im. A. Warskiego o godz. 15.00 Komitet Strajkowy przekazuje oświadczenie następującej treści: „W dniu dzisiejszym ukonstytuował się Międzyzakładowy Komitet Strajkowy. Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, jak również delegacja solidaryzujących się zakładów pracy po przedyskutowaniu wystąpienia dyrektora Stoczni mgr inż. Ozimka podejmują decyzję o nie przerwaniu strajku, a mając na uwadze straty, jakie przynoszą naszej gospodarce obecne przestoje związane ze strajkiem – żądamy natychmiastowego przybycia do Stoczni Najwyższych Władz Centralnych celem podjęcia dyskusji nad postulatami wysuniętymi przez załogi strajkujących zakładów, ze względu na rangę problemów poruszanych w tych postulatach. Jednocześnie Komitet Strajkowy podaje do wiadomości, że w chwili obecnej do strajku przystąpiło ponad 20 zakładów pracy w Szczecinie i okolicy.”

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy

godz. 17.00

Obradowało Plenum KW PZPR. Uczestniczyli: członek Biura politycznego Komitetu Centralnego PZPR, prezes Rady Ministrów Edward Babiuch, członek Biura Politycznego, Sekretarz KC PZPR Jerzy Łukasiewicz, zastępca członka Biura Politycznego KC PZPR, wiceprezes Rady Ministrów Kazimierz Barcikowski.

Obradom przewodniczył I sekretarz KW PZPR Janusz Brych, który przedstawił aktualną sytuację w Szczecinie i województwie. [...]

Na zakończenie obrad przemówienie wygłosił członek Biura Politycznego KC PZPR, prezes Rady Ministrów Edward Babiuch, który na zakończenie wystąpienia poinformował Komitet

Wojewódzki, że powołał z inicjatywy Biura Politycznego KC PZPR Komisję Rządową do rozmów ze strajkującymi załogami w składzie:

- Kazimierz Barcikowski- zastępca członka Biura politycznego, wiceprezes Rady Ministrów,
- Andrzej Babiński, Sekretarz KC PZPR,
- Janusz Brych, I Sekretarz KW PZPR w Szczecinie,
- Zbigniew Wojterkowski, zastępca Przewodniczącego Komisji Planowania przy radzie Ministrów,
- Jerzy Białkowski, wiceminister Przemysłu Maszyn Ciężkich i Rolniczych,

- Tadeusz Żyłkowski, wiceminister Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej,
- Józef Trzcíński, zastępcą Kierownika Wydziału Kultury KC PZPR.

[...]

godz. 17.00-18.00

Tramwaje przestały kursować!

godz. 20.00-22.00

W zakładach Chemicznych Police Komitet Strajkowy (po powrocie ze Stoczni im. A. Warskiego) postanowił: „Pracujemy w zmniejszonym składzie, nie wychodzimy z zakładów”. Solidaryzujemy się ze stoczniowcami”. Przewodniczącym Zakładowego Komitetu Strajkowego został Leszek Liszewski – mistrz zmianowy.

Po mieście krążą samochody z napisami :Strajk Generalny”. Strajkuje 20 zakładów.

20.08.1980 r.

(środa)

godz. 6.00

W Fabryce Mechanizmów Samochodowych „Polmo” przerwała prace załoga Wydziału układów Kierowniczych (ok. 300 osób). Rozmowy prowadzi dyrekcja i sekretarz KZ PZPR.

[...]

FMS „Polmo” przerwała pracę. Wybrano Komitet Strajkowy. [...]

W ZCh Police wygasza się instalacje.

Przerwały pracę: Przedsiębiorstwo Sprzętowo- Transportowe Budownictwa Rolniczego baza nr 6 w Szczecinie, Zakład Remontowy Spółdzielni Mleczarskiej, Przedsiębiorstwo Sprzętowo-Transportowe Budownictwa Komunalnego, Wytwórnia Asfaltu Przedsiębiorstwa Dróg i Mostów.

[...]

Przerwała pracę baza Transportu Energopol-5.

Załoga „Superfosfatu” wybrała Komitet Strajkowy. Zakład pracuje.

Wstrzymała pracę załoga Stacji Szczecin-Port Centralny, dyrektor i sekretarz prowadzą rozmowy.

W porcie trwają rozmowy Komisji Rządowej – tow. K. Barcikowski, A. Babiński, T. Żyłkowski [spotkali się] z przedstawicielami załogi.

[...]

21.08.1980 r.

(czwartek)

godz. 10.00

[...] O godz. 10.00 w świetlicy głównej Stoczni im. A. Warskiego rozpoczęło się spotkanie Komisji Rządowej z przedstawicielami strajkujących. Ze strony strajkujących uczestniczą:

- Komitet Strajkowy Stoczni im. A. Warskiego – 40 osób,
- przedstawiciele wydziałów Stoczni – 105 osób,
- przedstawiciele 53 Zakładowych Komitetów Strajkowych – 106 osób.

Otwierając spotkanie przewodniczący Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, Marian Jurczyk powitał członków Komisji Rządowej.

Uczczono minutą ciszy pamięć poległych w 1970 r.

Dyrektor Naczelny Stoczni Szczecińskiej im. A. Warskiego przedstawił członków Komisji Rządowej.

Przewodniczący Marian Jurczyk odczytał treść wniosków i postulatów.

Przewodniczący MKS Marian Jurczyk następnie stwierdził: „Jeżeli pkt 1 postulatów dotyczący powołania Samorządnych Związków Zawodowych zostanie załatwiony, to będzie można kontynuować rozmowy”.

Z kolei zabrał głos wicepremier Kazimierz Barcikowski, który zgodził się z takim stanowiskiem, stwierdzając, że jest to ultimatum, które może przekreślić dalszy tok prac.

Przerwano rozmowy na pół godziny, by zasięgnąć opinii Wydziałów Stoczni. Załogi wydziałów wypowiedziały się pozytywnie – wznowiono obrady.

Towarzysz Barcikowski ustosunkował się do poszczególnych punktów postulatów. O godz. 13.00 zakończono pierwszą turę rozmów. Druga tura została wyznaczona na godz. 17.00.

godz. 11.00-13.00	[...] Nasiliła się penetracja Szczecina przez zachodnich dziennikarzy. Od 18.08. w Szczecinie przebywają: - 1 dziennikarz z Norwegii, 6 dziennikarzy ze Szwecji, - 2 dziennikarzy z Austrii. Dziennikarzy zachodnich strajkujący nie wpuścili na teren Stoczni.
godz. 14.00-17.00	Normalnie pracuje port w Świnoujściu, ZPO „Dana” i „Odra”. Na budowie Polic II normalną prace wykonuje 6 przedsiębiorstw: - Gorzowskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego, - Przedsiębiorstwo Zmechanizowanych Robót Budowlanych „Zachód”, - „Naftobudowa” - „Energopol – 5” - „Transbud” – tylko przewóz ludzi, - „Hydrobudowa – Poznań”.
godz. 17.00	Komisja Rządowa wznowiła rozmowy z MKS. Maria Chmielewska z MKS przedstawiła stanowisko strajkujący do wypowiedzi tow. K. Barcikowskiego. Rozmowy trwały 45 min. Kolejną, trzecią turę rozmów wyznaczono na dzień 22.08.1980 r. na godz. 12.00.
godz. 18.00-22.00	[...] I sekretarz KW PZPR powołał Sekretariat Komisji Rządowej z

siedzibą w WRZZ. Jego zadaniem będzie przyjmowanie i rejestracja postulatów i wniosków z zakładów, przedsiębiorstw i instytucji woj. szczecińskiego. Koordynację załatwiania wniosków i postulatów załóg I sekretarz KW powierzył tow. Tadeuszowi Waluszkiewiczowi, sekretarzowi KW PZPR. Sekretariat Komisji Rządowej został zobowiązany do potwierdzania zakładom przyjęcia ich wniosków.

Na dzień 21.08.1980 r. strajkują 42 zakłady.

[...]

22.08.1980 r.

(piątek)

godz. 12.00

[...] W Stoczni im. A. Warskiego straż robotnicza zatrzymała 3 dziennikarzy rozgłośni BBC, którzy usiłowali filmować zakład. Przekazani zostali organom MO.

O godz. 12.15 rozpoczęto w Stoczni im. A. Warskiego trzecią turę rozmów.

Tow. K. Fischbein – wiceprzewodniczący MKS, krytycznie ocenił informację zamieszczoną w „Trybunie Ludu” na temat sytuacji strajkowej w kraju, a także fakt odmowy zamieszczenia w prasie lokalnej notatki o udziale służb miejskich w funkcjonowaniu miasta. Rozmowy trwały 2 godziny. Przebiegały w atmosferze porządku i dyscypliny. MKS zażądał kontaktu z Gdańskiem. Wobec braku stanowiska w tej sprawie ze strony Komisji Rządowej, przewodniczący MKS poprosił o 8 godzinną przerwę w rozmowach w celu „przeprowadzenia konsultacji z załogą Stoczni i przedstawicielami strajkujących zakładów”.

Rozmowy zostaną wznowione o godz. 22.00. [...]

W godz. 13.00-14.00 na terenie WPKM odprawiona została msza, w której uczestniczyło 500 osób. [...]

godz. 14.00

Napływają meldunki o oddawaniu krwi na rzecz rannych w katastrofie kolejowej (19.08.1980 r.) pod Toruniem. [...] Ogółem przekazano 75 litrów tego najcenniejszego leku.

godz. 15.00-22.00

W zakładach m. Szczecina i na terenie Świnoujścia rozpowszechnia się postulaty MKS. Załogi wielu zakładów zgłaszają uwagi pod adresem MKS, że „nie informuje się o przebiegu i rezultatach rozmów z Komisją Rządową”.

[...]

O godz. 22.00 odbyła się kolejna tura rozmów z MKS. Rozmowy miały ostry charakter. Doszło do ostrej wymiany zdań między wicepremierem K. Barcikowskim, a przewodniczącym obrad M. Jurczykiem na tle rzekomego listu pracowników szczecińskich uczelni.

Towarzysz Barcikowski podkreślił nadal gotowość Komisji Rządowej do dalszego kontynuowania rozmów. Ustalono, że kolejna ich tura rozpocznie się o godz. 10.00 w dniu 23.08.1980 r., zaś posiedzenie

Komisji Redakcyjnej o godz. 6.00 rano.
[...]

Powszechny szacunek budzi praca handlowców i wszystkich służb zaopatrzeniowych [...]. Dzięki nim mogą być zabezpieczone podstawowe potrzeby mieszkańców Szczecina i województwa. Dzięki ofiarnej pracy szczecińskich dziennikarzy i drukarzy docierają wiadomości – do tych, co pracują i do tych, co strajkują.

23.08.1980 r.
(sobota)

godz. 6.00-10.00

Rozpoczęło się pierwsze posiedzenie Komisji Redakcyjnej. Ustalono zapis dotychczas przyjętych postulatów [...].

godz. 10.00-17.00

W dniu dzisiejszym o godz. 10.00 rozpoczęły się dalsze rozmowy Komisji Rządowej z przedstawicielami strajkujących zakładów pracy. W ich trakcie ustalono, że protokół dotychczasowych ustaleń Komisji Redakcyjnej będzie dyskutowany przez Komisję Rządową i MKS, następnie towarzysz K. Barcikowski przedstawił stanowisko Komisji Rządowej w kwestii 16 pozostałych do załatwienia postulatów. Po czym przewodniczący komitetu strajkowego poprosił o przerwę w celu przedyskutowania stanowiska w przedstawionych kwestiach. Rozmowy zostały wznowione o godz. 14.15. Na plenarnych obradach nie zajęto stanowiska odnośnie przedstawionych przez tow. K. Barcikowskiego propozycji rozwiązań. Natomiast zaproponowano:

- przerwę w obradach i dyskusji nad pkt 1 postulatów (związki zawodowe) do chwili powrotu z Gdańska delegacji stoczniowców ze spotkania z Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym w Stoczni im. Lenina,
- wysłanie 4- osobowej delegacji komitetu strajkowego ze Stoczni im. A. Warskiego do Gdańska,
- zapewnienie ze strony Komisji Rządowej bezpieczeństwa tej delegacji,
- umożliwienie łączności telefonicznej z Trójmiastem.

Ponadto zaproponowano, aby do Gdańska pojechało 2-ch członków Komisji Rządowej pracującej w Szczecinie. Komisja Rządowa pozytywnie ustosunkowała się do tych propozycji i za obopólnym porozumieniem ustalono, że pojedzie do Gdańska tylko jeden przedstawiciel Komisji Rządowej – tow. Białkowski – wicepremier Przemysłu Maszyn Ciężkich i Rolniczych. Po przyjęciu tych ustaleń przewodniczący Komitetu Strajkowego zaproponował, aby wyrazić zgodę na pozostanie w Gdańsku 2-ch z wyjeżdżającej stoczniowej delegacji i przyjazd do Szczecina 2-ch przedstawicieli Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego z Gdańska. Propozycję tę przyjęto.
[...]

godz. 17.00-22.00

W mieście Szczecinie i województwie panuje spokój i porządek. W strajkujących zakładach nastrój oczekiwania na pomyślne zakończenie rozmów.

24.08.1980 r.
(niedziela)

godz. 6.00-10.00

W mieście i województwie panuje spokój.

Z Gdańska wróciła delegacja MKS z wiceministrem Białkowskim, 2 osoby z delegacji pozostały w Gdańsku.

[...] W Stoczni im. A. Warskiego odbyła się dla około 1000 osób msza transmitowana przez głośniki do ościennych strajkujących zakładów.

[...]

godz. 12.00-19.00

O godz. 12.40 przewodniczący MKS M. Jurczyk poinformował strajkującą załogę Stoczni Warskiego, że dzisiaj dotrze do Szczecina z Gdańska projekt ustawy o wolnych związkach zawodowych.

Odczytano również postulaty przywiezione z Gdańska oraz tzw. „List 64”. MKS kolportuje te dokumenty w strajkujących zakładach.

Panuje opinia, że prowadzone przez Komisję Rządową rozmowy w Szczecinie są konkretniejsze niż w Gdańsku.

Ukazał się pierwszy numer organu MKS pt. „Jedność”. Kolportowany jest w strajkujących zakładach. [...]

W godzinach popołudniowych rozpoczęło się IV Plenum Komitetu Centralnego PZPR.

- Plenum wysłuchało informacji członka Biura Politycznego Sekretarza KC PZPR Stanisława Kani o aktualnej sytuacji w Polsce.

Na Plenum I sekretarz KC PZPR, Edward Gierek przedstawił węzłowe problemy społeczno-gospodarcze i polityczne kraju oraz nakreślił główne zadania partii w tych działaniach.

Komitet Centralny podjął także następujące decyzje kadrowe:

1. odwołano ze składu członków Biura Politycznego: Edwarda Babiucha, Jerzego Łukasiewicza, Jana Szydłaka, Tadeusza Wrzaszczyka [...].

Zmiany w składzie Rady Ministrów:

1. Rada Państwa przychyliła się do prośby Edwarda Babiucha i zwolniła go ze stanowiska prezesa Rady Ministrów.
2. Rada Państwa powołała w skład rządu i powierzyła mu pełnienie funkcji prezesa Rady Ministrów Józefa Pińkowskiego. Ostateczną decyzję podejmie Sejm.

[...]

25.08.1980 r.
(poniedziałek)

godz. 6.00-9.00

W poszczególnych środowiskach komentuje się przebieg IV Plenum KC PZPR.

[...] W dotychczas pracujących zakładach odbywają się masówki i zebrania (Zakłady Włókien Chemicznych „Wiskord”, Fabryka kabli „Załom”), na których wyrażana jest solidarność ze strajkującymi.

Padają głosy o przerwaniu pracy.

[...]

O godz. 8.00 w Stoczni im. A. Warskiego przewodniczący MKS odczytał następujący komunikat: „Dziś mija siódmy dzień strajku.

Jesteśmy wytrwali. W dalszym ciągu domagamy się spełnienia naszych postulatów. Przygotowujemy formy prawne naszych postulatów i uzgadniamy z Rządową Komisją Redakcyjną. O wyniku rozmów i sposobie załatwienia spraw będziemy na bieżąco informować. Chcę jeszcze poinformować, że już większość wniosków została przyjęta i załatwiona dla nas pozytywnie. Ufajcie nam w dalszym ciągu. Jak dotąd Was nie zawiedliśmy i na pewno nie zawiedziemy”.

godz. 9.00-13.00

Udała się do trójmiasta delegacja MKS Szczecina, KW PZPR zabezpieczył środek transportu. [...]

Ogłosiły strajk solidarnościowy Szczecińskie Zakłady Graficzne. Jednocześnie Komitet Strajkowy SZG mając na uwadze olbrzymie zapotrzebowanie społeczeństwa woj. szczecińskiego na bieżące informacje dotyczące aktualnej sytuacji w mieście i województwie postanowił, że Wydział Gazetowy nie przerywa druku gazet.

godz. 14.00-23.00

Przedłużająca się sytuacja strajkowa zaczyna zagrażać funkcjonowaniu organizmu miejskiego – od tygodnia nie wywozi się śmieci, nie grzebie się zwłok zmarłych. Szczególnie dotkliwe dla mieszkańców Szczecina jest nie funkcjonowanie miejskiej komunikacji. [...]

W Szczecinie odbyło się posiedzenie Miejskiej Rady Narodowej, na którym omówiono aktualną sytuację w mieście. Stwierdzono, że nie ma zakłóceń w dostawach żywności, ciepła, gazu i energii elektrycznej. Działają normalnie pogotowia lokatorskie. Uruchomiono część połączeń autobusowych obsługiwanych przez autokary. Kursują one na trasach: plac Lenina – Głębokie, plac Lenina – Pomorzany, plac Hołdu Pruskiego – Osiedle kaliny, Most Długi – Osiedle Słoneczne, Plac Rodła – Osiedle Komuny Paryskiej oraz Zdroje – Żydówce.

Nie ma żadnych zakłóceń w pracy Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Urządzeń Komunalnych. Działają wszystkie służby zdrowia i wszystkie placówki oświatowo-wychowawcze.

Ukazał się drugi numer organu MKS „Jedność”.

O godz. 23.00 odbyło się posiedzenie Komisji Rządowej z Prezydium MKS. Posiedzenie trwało 3 godziny. W czasie rozmów przewodniczący MKS poinformował Komisję, że niektóre uzgodnione dotychczas postulaty nie zostały przyjęte przez strajkujące załogi. Poproszono by w dniu 26 wicepremier K. Barcikowski raz jeszcze przedstawił MKS argumentację Rządu w tej sprawie.

Dotyczy to następujących postulatów:

1. Podwyżki płac w wysokości 2 000 zł.
2. Podwyższenie emerytur i rent do 3 000 zł.
3. Zrównanie zasiłku rodzinnego do poziomu wojska i milicji. Podwyżka winna nastąpić w 3 ratach, najpóźniej do końca

1982 roku.

4. Zezwolić na wmurowanie w bramie głównej Stoczni tablicy upamiętniającej ofiary wydarzeń 1970 roku – termin realizacji 17 grudnia 1980 r.
5. Poprawić zaopatrzenie w mięso. Jeżeli nie nastąpi poprawa do 31.XII. 1980 r. wprowadzić kartki na mięso.
6. Zmodyfikować Kartę Stocznio-wca, wzorować ją na Karcie Górnika – termin realizacji do 31. XII. 1980 r.
7. Przyznać przywileje socjalne wynikające z Karty Stocznio-wca pracownikom obcych firm zatrudnionych w Stoczni. Opracować projekt w tym zakresie do 31.XII.1980 r.
8. Przyznać pełne wynagrodzenie za czas strajku.
9. Zwiększyć diety od 1.01.1981 r. do 100 zł.
10. Ogłosić w prasie postulaty wysunięte przez strajkujące zakłady.

Komisja Rządowa wyraziła zgodę na spotkanie w dniu 26.08.1980 r.

26.08.1980 r.

(wtorek)

godz. 6.00-10.00

[...] W Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Komunikacji Miejskiej Komitet Strajkowy przejął urządzenia powielające. Drukowany jest biuletyn „Tramwajarz”. [...]

Z Gdańska dostarczono do Szczecina wykładnię Samorządnych Związków Zawodowych. Kolportuje ją nr 3 organu MKS „Jedność”.

godz. 10.00-14.00

[...] Są przypadki występowania pracowników ze związków zawodowych. Do takiego działania nawołują komitety strajkowe.

Rozpowszechnia się akcja zbierania składek na wolne związki zawodowe, np. w Świnoujściu zebrano około 200 tys. zł. W ZCh Police 60 tys. zł. Składki zbierane są w Hucie Szczecin, Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej. [...]

godz. 14.00

Rozwój sytuacji strajkowej w woj. szczecińskim i nieustępliwe stanowisko MKS i strajkujących zakładów w sprawie pkt. 1 postulatów dot. powołania wolnych związków zawodowych spowodowały konieczność podjęcia politycznej decyzji w tej sprawie. W związku z tym członkowie Komisji Rządowej K. Barcikowski i A. Babiński przeprowadzili rozmowy telefoniczne z tow. E. Gierkiem, S. Kanią i J. Pińkowskim. Wysłano również z KW PZPR 3 teleksy adresowane do tow. E. Gierka, S. Kani i Z. Kurowskiego, w których sugerowano szybkie podjęcie decyzji w sprawie zezwolenia na tworzenie wolnych związków zawodowych.

W odpowiedzi na sygnały KW PZPR, zostało zwołane posiedzenie Biura Politycznego KC PZPR. Członkowie Komisji Rządowej udali się do Warszawy, o ich wyjeździe poinformowano MKS odwołując planowane spotkanie. [...]

godz. 14.00-19.00

W czasie religijnych uroczystości w Częstochowie kazanie wygłosił

prymas Polski, kardynał Stefan Wyszyński. Obszerne fragmenty wystąpienia transmitowała Telewizja Polska. [...] Zawarty w wystąpieniu apel o wypełnianiu obowiązku pracy nie spowodował zmiany sytuacji w Szczecinie. [...]

27.08.1980 r.

(środa)

godz. 6.00-12.00

Spółeczeństwo komentuje wczorajsze wystąpienie prymasa Polski kardynała S. Wyszyńskiego. Przeważają opinie, że było potrzebne. Są również głosy, że nic ono nie wnosi do aktualnej sytuacji, świadczy jedynie o normalizacji stosunków między państwem a kościołem. [...]

MKS zwrócił się do NBP o przyjęcie pieniędzy zebranych na samorządne związki zawodowe i otworenie konta bankowego. Odesłano ich do Powszechnej Kasy Oszczędności od I Oddziału Miejskiego. Zebrano dotychczas 1,6 mln zł. [...]

godz. 18.00-22.00

Rozpoczęły się obrady Komisji Rządowej z plenum MKS. Przebieg obrad był następujący:

- ze strony MKS odczytano uzasadnienie do pkt 1 postulatów,
- odśpiewano hymn państwowy,
- wystąpił wicepremier K. Barcikowski.

Z kolei nastąpiła przerwa w obradach do godz. 22.00. po przerwie MKS zakomunikował, że w dalszym ciągu podtrzymuje postulat dotyczący związków zawodowych. Przedstawiono również ewentualność nierozwiązywania dotychczasowych związków zawodowych. Decyzje o tym, do jakich związków kto chce należeć należy pozostawić pracownikom na zasadzie dobrowolności. Komisja Rządowa tej propozycji nie przyjęła. [...]

28.08.1980 r.

(czwartek)

godz. 6.00-14.00

Rozpoczęła pracę Komisja Ekspertów nad prawną wykładnią powołania samorządnych związków zawodowych.

Ze strony Komisji Rządowej w pracach uczestniczyli: prof. Adam Łopatka – dyrektor Instytutu Państwa i Prawa PAN, prof. Zbigniew Salwa, specjalista w dziedzinie prawa pracy Uniwersytetu Warszawskiego oraz dr Stanisław Baniak, członek Zarządu Wojewódzkiego Zrzeszenia Prawników Polskich.

Ze strony MKS uczestniczyli: adwokat Mirosław Kwiatkowski, adwokat Andrzej Wybranowski, radca prawny Andrzej Zieliński, rewident zakładowy Mieczysław Gruda. [...]

29.08. 1980 r.

(piątek)

godz. 15.00-18.00

Komisja Ekspertów ustaliła projekt wykładni prawnej do kwestii nowych związków zawodowych:

1. Na gruncie Konstytucji PRL, ustawy z dnia 1 lipca 1949 r. o związkach zawodowych i konwencji nr 87 dotyczącej wolności związkowej i ochrony praw związkowych (Międzynarodowej Organizacji Pracy) ratyfikowanej przez PRL 14 grudnia 1956 r.

oraz Konwencji nr 98, dotyczącej stosowania zasad prawa organizowania i rokowań zbiorowych ratyfikowanej przez PRL 14 grudnia 1956 r., pracownicy mogą w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej tworzyć nowe związki zawodowe.
[...]

5. Ustalono opinię, że nie ma przeszkód prawnych rejestracji związku zawodowego, jeżeli odpowiada on następującym założeniom:

- socjalistyczny charakter związku zawodowego, co oznacza, że dany związek stoi na gruncie zasad ustroju politycznego i społeczno-gospodarczego zawartych w Konstytucji PRL,
 - legalny charakter związku zawodowego. Legalność polega na:
 - a) zgodności Statutu z Konstytucją PRL,
 - b) zgodności Statutu z Konwencjami ratyfikowanymi przez PRL.
- [...]

MKS ogłosił komunikat, w którym informuje strajkujące załogi, że Komisja Redakcyjna i Prezydium MKS uzgadnia 6 postulatów, wszystkie inne są uzgodnione. Po ostatecznym uzgodnieniu odbędą się rozmowy z Komisją Rządową.

Wg informacji MKS do strajku przystąpiło lub popiera strajkujących 340 zakładów i instytucji woj. szczecińskiego. Na fundusz „wolnych związków zawodowych” zebrano 3 mln 200 tys. zł. [...]

O godz. 0.30 (30.08.1980 r.) odbyło się spotkanie Prezydium MKS z Komisją Rządową. W czasie spotkania, które trwało do godz. 3.00 ustalono redakcję pkt 1 i podjęto decyzję o zakończeniu strajku.

30.08. 1980 r.
(sobota)
godz. 8.00-15.00

[...] kilka minut po godz. 8.00 do świetlicy głównej Stoczni, wypełnionej po brzegi członkami Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, wkroczyła Komisja Rządowa. Tak, jak na wszystkich poprzednich spotkaniach w tym gronie, przedstawiciele Rządu PRL i władz woj. szczecińskiego zostali powitani przez zebranych przez powstanie z miejsc.

Przybyłych powitał przewodniczący MKS, Marian Jurczyk, informując o doprowadzeniu do porozumienia, a tym samym zakończenia strajku. Z kolei zastępca przewodniczącego MKS, Marian Juszcuk, przedstawił zebrany ostateczną wersję „Protokołu ustaleń w sprawie wniosków i postulatów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego z Komisją Rządową w Szczecinie”.

Następuje złożenie podpisów. Członkowie Prezydium MKS i Komisji Rządowej składają je na oryginale protokołu w huku braw, jakich jeszcze nie słyszała Stocznia Szczecińska, a za pośrednictwem bezpośredniej transmisji radiowej dziesiątki tysięcy słuchaczy w zasięgu Rozgłośni Polskiego Radia. [...]

W strajkujących zakładach odbywają się masówki na których

ogłaszana jest treść protokołu ustaleń MKS z Komisją Rządową. Zdejmowane są napisy strajkowe. Załogi przystępują do pracy. Niektóre załogi podejmują decyzje o podjęciu pracy na wydłużonym dniu w poniedziałek i wtorek i opuszczają zakłady. Następuje rozwiązanie Komitetów Strajkowych.

Podjęły pracę natychmiast zajeżdźnie autobusowe WPKM i PKS oraz port. Tramwaje będą kursować po oczyszczeniu torowisk, rozjazdów i po sprawdzeniu sieci trakcyjnej.

W WPKM po raz trzeci odczytano postulaty protokołu ustaleń, po czym rozwiązano Komitet Strajkowy stwierdzając, że jeśli dziś 30.08.1980 r. nie zostanie podpisane porozumienie w Gdańsku, jutro 31.08.1980 r. o godz. 10.00 WPKM wznowi strajk. Przewodniczący Komitetu Strajkowego Nowak zażądał pomieszczenia biurowego dla potrzeb Zakładowej Komisji Robotniczej.

Obradowało V Plenum. Obradom przewodniczył I sekretarz KC PZPR Edward Gierek. Komitet Centralny wysłuchał informacji członka Biura Politycznego, Sekretarza KC PZPR Stanisława Kani. Komitet Centralny przyjął do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Komisji Rządowych powołanych do rozmów z przedstawicielstwami robotniczymi w sprawie zgłoszonych postulatów w Gdańsku i Szczecinie, które przedłożyli: członek Biura Politycznego KC PZPR, wiceprezes Rady Ministrów Mieczysław Jagielski i zastępca członka Biura Politycznego KC PZPR, wiceprezes Rady Ministrów Kazimierz Barcikowski. [...]